

Generalforsamling 2018, lørdag d. 10. marts 2018

Formandens beretning om foreningens arbejde det forløbne år

Endnu engang velkommen til den årlige generalforsamling i Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj. Jeg vil nu først berette om foreningens arbejde i det forgangne år, som måske på overfladen har været et lidt stille et af slagsen, men som alligevel bag ved kulisserne har været begivenhedsrigt og fyldt med sager, som har krævet bestyrelsens opmærksomhed. Efter en gennemgang af de vigtigste af disse sager, vil jeg til slut pege på nogle af de opgaver og udfordringer, som vi regner med at arbejde med her i foreningens femte år.

Råstofplan 2016

Da vi holdt generalforsamling sidste år i februar afventede vi den meget forsinkede vedtagelse af Råstofplan 2016. Arbejdet med at udfærdige et grundlag for de næste års indvinding af råstoffer i Nordjylland havde været en lang og måske for nogle også udmattende proces. Både på forvaltningen og politikerne kunne man til sidst mærke, at man i den grad trængte til at få sat det sidste punktum. Der var mange, der måtte bruge mange flere kræfter på at få planen på plads, end man ellers havde været vant til.

Også for molerindustrien må det have været et noget anderledes forløb, end man har været vant til. Når vi kigger tilbage på de sidste årtiers råstofforvaltning, ser det i hvert fald ud til, at de i industrien har haft nogle vilkår og positioner, der gjorde, at de i langt højere grad bare kunne læne sig tilbage. Nu var de pludselig tvunget til at være i front. Og når man står der på forreste række bliver det pludseligt mere tydeligt, når man bruger beskidte kneb og ufine metoder.

I foreningen synes jeg, at vi kan se tilbage på processen med stolthed. Når vi kigger på Råstofplan 2016, ser vi for alvor, at foreningens arbejde gennem de sidste 4 år har båret frugt. Råstofplan 2016 er et bevis på, at det er lykkedes at bryde med flere årtiers fastlåst råstofforvaltning – en forvaltning som på mange punkter har været i strid med lovgivningen, og som har opereret med et alt for ukritisk syn på molerindustriens lovprisninger af sig selv og på deres ønsker og behov for fremtidige indvindingsområder. Nu står vi med en forhåbning om, at råstofplanlægningen for fremtiden er i gode hænder. Det betyder ikke, at vi i foreningen nu bare kan læne os

tilbage og slappe af. Vi skal fortsat være i front. Men det er en væsentlig anden position, vi står i nu efter 4 år med foreningen, og der er sket et skifte i tilgangen til sagen, som jeg synes, at vi kan være stolte af.

Da jeg helt tilbage i 2011 involverede mig i denne sag, stod jeg med følelsen af at slå i en dyne. Om jeg henvendte mig til kommune, region eller ministerium, kom jeg ingen vegne. Der var ingen genklang – kun mere eller mindre velmenende råd om at kaste håndklædet i ringen og min opmærksomhed på noget, som var mindre formålsløst end at kæmpe mod molergravning. At vi nu 7 år efter står med en råstofplan, hvor Mosebjerget og Stærhøj Vest ikke indgår som råstofgraveområder, er for mig at se et bevis på, at kampen var værd at tage op. Der har været flere små sejre gennem de 4 år, hvor foreningen har bestået. Råstofplan 2016 er en stor og reel sejr i forhold til foreningens formål. Vi er lykkedes med at sætte vores aftryk der, hvor det virkelig har betydning. Og hvor det kan ses. Nu og forhåbentlig også i fremtiden.

Men det er vigtigt, at vi fortsætter kampen. Selvom freden synes at være sikret, kan den næste råstofplan blive en ny slagmark. Det kunne være dejligt, hvis vi en dag ude i fremtiden kunne nedlægge vores forening, fordi vores formål endegyldigt var opnået. Den dag ligger bare ikke lige om hjørnet, og indtil den kommer, må vi være beredte og kæmpe de kampe, der skal kæmpes.

Og en vigtig én af dem er kampen om Stærhøj.

Stærhøj

Selvom det var Råstofplan 2016, der trak de største overskrifter i begyndelsen af 2017, så har vi i foreningen haft Stærhøj øverst dagsordenen i det meste af 2017, og som jeg også nævnte på sidste års generalforsamling, har vi i bestyrelsen været meget opmærksomme på, at den vigtige kamp om at friholde Stærhøj fra de gule maskiners ødelæggelse ikke skulle blive glemt, når alles øjne nu var rettet mod vedtagelsen af Råstofplan 2016.

I begyndelsen af 2017 var Kommuneplantillæg nr. 12 om molerindvinding ved Stærhøj i høring. I løbet af høringsfasen indkom der 48 hørings svar, så Stærhøj var bestemt ikke blevet glemt! I den forbindelse vil jeg gerne takke jer for de gode hørings svar, som I har indsendt. Selvom forhåbningerne til at den daværende kommunalbestyrelse ville lytte til de mange indsigelser og kommentarer og ændre

graveplanerne var meget små, så er det vigtigt, at man både i antal og indhold af høringsvar kan se, at modstanden mod gravning fortsat er stor.

Kommuneplantillægget blev, som vi havde forventet, vedtaget. Det skete i slutningen af august. Da der var en del usikkerhed i forhold til, om foreningen ville blive vurderet til at være klageberettiget, blev det besluttet, at den bedste løsning var at indgå i et arbejdsfællesskab med DN's Morsøafdeling. Med gode fælles kræfter blev det til en klage på 68 sider, tætpakket med lodige og tungtvejende argumenter og underbygget af en lang række bilag. Som nabo til Stærhøj har jeg også haft mulighed for at indgive en klage som privatperson, hvilket jeg har benyttet mig af. Disse klager blev indsendt til Planklagenævnet i slutningen af september, og vi venter nu på, at sagsbehandlingen kan gå i gang. Hvor lang tid denne vil strække sig over, er svært at sige. Men vi er overbeviste om, at tiden arbejder for vores sag.

I forbindelse med Stærhøj-sagen kan jeg også nævne, at der samtidig med vedtagelsen af kommuneplantillægget, også fra kommunens side blev givet en ny dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3. Her er foreningen klageberettiget, og vi har derfor påklaget denne dispensation til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Og nu til Mosebjerg.

Mosebjerg.

For selvom Mosebjerg ikke længere er et graveområde ifølge Råstofplan 2016, så har der i 2017 jo alligevel udspillet sig en kamp om Mosebjerg. Her henviser jeg selvfølgelig til Skamols ansøgning om indvindingstilladelse, som havnede på Regionens bord lige omkring tidspunktet for vores generalforsamling sidste år, og altså dermed også inden den endelige vedtagelse af Råstofplan 2016. Skamol ansøgte om tilladelse til indvinding i et område på 9,6 ha, hvoraf en del af arealet er omfattet af anmeldte rettigheder.

Der foregik en partshøring i maj/juni, og på grund af ændringer i ansøgningen igen i juni/august, hvor foreningen har indsendt et høringsvar. I alt indkom der 12 høringsvar ved denne høring. Den 31. oktober blev der i Regionsrådet besluttet at meddele afslag på Skamols ansøgning.

Jeg synes, det er værd at dvæle lidt ved de formuleringer, som man finder i det udkast til afslag, som ligger som bilag på sagen. Formuleringerne er nemlig et tydeligt bevis på det skifte, som har fundet sted.

”Afslaget begrundes med den betydelige og udelukkende negative påvirkning af de væsentlige og helt særlige landskabelige og geologiske interesser omkring det ansøgte område, som molerindvinding på det ansøgte areal vil være årsag til.

Det er Region Nordjyllands vurdering, at der i såvel omfang som karakter foreligger sådanne tungtvejende og kvalificerede samfundsmæssige hensyn, at disse hensyn skal gå forud for den anmeldte ret til at foretage råstofindvinding på det ansøgte areal. Region Nordjylland vurderer, at varetagelsen af hensynet til landskabelige værdier og geologiske interesser ved behandlingen og bedømmelsen af den modtagne ansøgning skal gå forud for råstofressourcens udnyttelse og erhvervsmæssige interesser på det pågældende sted. Det er samtidig også Region Nordjyllands vurdering, at der foreligger nærliggende og reelle alternativer til molerindvinding i Mosebjergområdet med vedtagelsen af Råstofplan 2016.

Afslag meddeles efter råstoflovens § 7 i overensstemmelse med råstoflovens § 1 og § 3”.

At se disse formuleringer sort på hvidt var en helt særlig oplevelse. En god oplevelse – og en stor dag for foreningen. Men også med en oplevelse af et lille stik i hjertet, når vi ser på Stærhøj. For alting taler for, at der burde ligge et afslag på Damolins ansøgning i Stærhøj med de præcis samme formuleringer. Og det må vi så kæmpe for, at der kommer til at være.

Regionen var forpligtet til at foretage en høring af Skamol, som løb frem til midten af december, og efterfølgende er sagen så blevet behandlet igen i Klima- og Miljøudvalget d. 28. februar og i Forretningsudvalget i mandags. Og nu venter vi så på, at der kommer en afgørelse på Regionsrådsmødet d. 20. marts. Som det ser ud nu, er der flertal for at fastholde Regionsrådets tidligere beslutning om at meddele afslag på ansøgningen. I Forretningsudvalget var der dog et mindretal bestående af Peter Therkildsen, der ikke kunne godkende indstillingen. Vi krydser fingre for, at Peter Therkildsen og de holdninger, som han repræsenterer, må vedblive at være i mindretal.

Kommunal- og regionsvalg

Og nu vi er ved holdninger, som man ville ønske var i mindretal, så har 2017 jo også været et valgår, som har resulteret i politiske forskydninger i både region og kommune. Man skal vist være jubeloptimist for at påstå, at det er til fordel for vores sag. Hvis man ser isoleret på Morsø Kommune og den sammensætning, som kommunalbestyrelsen har, så ser det ret sort ud. Og det gælder ikke kun for kampen om at undgå molerindustriens ødelæggelse af øens unikke bakkelandskaber – det gælder kampen for naturen generelt. Den synes at være ikke-eksisterende på den politiske dagsorden i Morsø Kommune. Når det kommer til naturen og landskaberne her på øen, så er der masser af potentiale men pinligt få ambitioner og visioner hos vores politikere. Og med den kommunalbestyrelse vi har nu og de næste år frem, er det svært at være optimist.

Afslutningen af Projekt Fremtidens landskaber på Nordmors

Når taler om ambitioner og visioner vil jeg også nævne, at projektet om Fremtidens landskaber på Nordmors, som vi har været en del af, blev afsluttet i 2017. Der ligger en rigtig flot rapport, hvor man kan se resultatet af processen. Vi håber, at det flotte arbejde kommer til at få betydning for den fremtidige planlægning.

Thy-Mors Naturråd – og foreningens visioner

For at optimere vores indflydelse indsendte vi i december en indstilling til at få optaget et medlem af foreningen i det nyoprettede fælles Naturråd for Thy og Mors. Vi var ikke sikre på at kunne opnå repræsentation i rådet, så vi sendte en velargumenteret indstilling afsted og fik i midten af januar besked om, at vi havde fået en plads. Det er Jørgen, der varetager den funktion, og jeg fungerer som suppleant.

Naturrådet har til opgave at bistå kommunerne med forslag til udpegning af områder, som skal indgå i Grønt Danmarkskort. Grønt Danmarkskort er et nationalt og sammenhængende naturnetværk, som kommunerne i fællesskab skal udpege. Grønt Danmarkskort skal bestå af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, herunder eksisterende Natura 2000-områder på land og andre beskyttede naturområder, samt økologiske forbindelser, potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Vi arbejder selvfølgelig for, at

Molerbakkerne kommer i betragtning til Grønt Danmarkskort, fordi vi her har at gøre med et stort sammenhængende landskab, der i både naturmæssig og landskabelig og landskabsgeologisk henseende udgør en værdifuld topografisk enhed.

Det bliver spændende at følge dette arbejde, og selvom om det kan være svært at vide, hvor meget reel indflydelse der er mulighed for at få, så giver det i det mindste en platform for vores sag og et netværk, som vi forhåbentlig vil få gavn af.

Vi har også planer om at kæmpe på andre fronter i det kommende år. Jørgen vil under punktet eventuelt præsentere én af fronterne for jer, som handler om en kritik af den måde, hvorpå molerprodukter markedsføres som naturlige og bæredygtige. Når man står og kigger ned i en aktiv molergrav, er bæredygtighed ikke det første ord, man kommer til at tænke på. Vi vil gerne høre, hvad I tænker om sagen, og om I har nogle forslag til, hvordan man kan få skabt opmærksomhed om problemstillingen.

Nu vil jeg sige tak for ordet, så vi kan komme til de næste punkter på dagsordenen. Jeg vil også på falderebet takke alle medlemmer for den store opbakning til bestyrelsens arbejde. Vi er stolte over at være en forening med så mange medlemmer, og det er dejligt at se, at I bakker op om vores årlige generalforsamling.